

Innst. 379 L

(2015–2016)

Innstilling til Stortinget fra arbeids- og sosialkomiteen

Prop. 112 L (2015–2016)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i folketrygdloven, lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (økt minste pensjonsnivå til enslige alderspensjonister og andre endringer)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Proposisjonens hovedinnhold

I proposisjonen fremmes forslag til endringer i

- lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse,
- lov 25. juni 2010 nr. 28 om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse,
- lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd,
- lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere
- lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerende stønad til personar med kort butid i Noreg.

Videre foreslås det en mindre endring i

- lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser,
- lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning.

Forslagene gjelder:

- Oppfølging av Stortingets budsjettvedtak om økt minste pensjonsnivå til enslige alderspensjonister.

- Økt grunnpensjon til gifte og samboende pensjonister med pensjon etter lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse.
- Innføring av et krav om en minste tjenestetid på tre år i stilling med lavere aldersgrense enn et medlem av Statens pensjonskasse har hatt tidligere, før pensjonsrett for stillingen kan foreligge.
- Innføring av ordning om at sykepleiere som gjør tjeneste på pensjonistvilkår ikke får avkortning i alderspensjon.
- Andre endringer i folketrygdloven, blant annet utvidelse av perioden med dagpenger under etablering av virksomhet, samt enkelte opprettinger og lovtekniske endringer.
- Lovteknisk oppretting i lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser.
- Presisering i lov om ligningsforvaltning for at tjenstepensjonsordningene skal få tilgang til opplysninger om pensjonsgivende inntekt.
- Enkelte opprettinger og oppdateringer i lov om supplerende stønad.

Når det gjelder bakgrunn og gjeldende rett, samt departementets høringsforslag og høringsinstansenes uttalelser, vises det til de ulike kapitlene i proposisjonen der dette er nærmere redegjort for.

Merknader til de enkelte paragrafene i lovforslaget er det redegjort for i proposisjonens kapittel 10.

1.2 Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Dag Terje Andersen, Fredric Holen Bjørdal, Lise Christoffersen og Rigmor Aasrud, fra Høyre, Stefan Heggelund, lederen Arve Kambe, Bente Stein Mathisen og Bengt Morten Wenstøb, fra Fremskrittspartiet, Lene Lan-

gemyr og Erlend Wiborg, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, fra Venstre, Sveinung Rotevatn, og fra Sosialistisk Venstreparti, Kirsti Bergstø, viser til Prop. 112 L (2015–2016), der det foreslås en rekke lovendringer i folketrygden.

1.3 Økt minste pensjonsnivå til enslige alderspensjonister

1.3.1 Departementets forslag

UTFORMING AV ØKNINGEN

Økningen av minste pensjonsnivå til enslige alderspensjonister foreslås utformet innenfor eksisterende regelverk. Det foreslås at det i folketrygdloven § 19-8 innføres en ny, særskilt sats for minste pensjonsnivå for enslige alderspensjonister. Den nye, særskilte satsen vil fra 1. september 2016 utgjøre et beløp svarende til minste pensjonsnivå høy sats per 31. august 2016 tillagt 4 000 kroner. Økningen vil for den enkelte vises gjennom økt pensjonstillegg eller tillegg etter folketrygdloven § 19-14 femte ledd.

En ny, særskilt sats for minste pensjonsnivå for enslige alderspensjonister vil være målrettet og innebære en økning i pensjonsnivået kun for dem som den er tiltenkt. Nivået på satsen fastsettes av Kongen med virkning fra 1. september 2016 ved en endring i forskriften som blir gitt ved kongelig resolusjon i forbindelse med reguleringen av grunnbeløpet mv. per 1. mai 2016. For øvrig følger det av folketrygdloven § 19-14 tredje ledd at satsene for minste pensjonsnivå reguleres i samsvar med lønnsveksten og justeres deretter for effekten av levealdersjusteringen for 67-åringer i reguleringsåret. Den nye særskilte satsen vil være omfattet av denne reguleringsbestemmelsen.

Løsningen betyr at någjeldende høy sats videreføres som den er for de gruppene som den ellers gjelder for.

Folketrygdloven § 19-8 sjetten ledd har i dag en bestemmelse om å kunne fastsette en særskilt sats for personer som fyller vilkårene for rett til ektefelle tillegg for forsørget ektefelle over 60 år. Det foreslås at bestemmelsen om en særskilt sats for enslige alderspensjonister tas inn i samme leddet. Utformingen av sjetten ledd tilpasses dette. Det foreslås også en mindre endring i femte ledd.

Det vises til lovforslaget, lov om folketrygd § 19-8 femte og sjetten ledd.

VILKÅR FOR UTTAK AV ALDERSPENSJON FØR 67 ÅR

Forslaget i proposisjonen gjelder å innføre en ny, særskilt sats for minste pensjonsnivå for enslige alderspensjonister. Gjeldende minste pensjonsnivå høy sats videreføres som den er. Uttak av alderspensjon før 67 år er en mulighet for personer som har opptjent en pensjon som er høyere enn minsteytelsen.

Uttaksreglene er utformet slik at en ikke kan øke sin samlede pensjon over livsløpet ved å ta ut pensjonen tidlig. Det er svært viktig å opprettholde de nøytrale uttaksreglene for alderspensjon etter folketrygdloven kapittel 19. Det foreslås på denne bakgrunn at den nye, særskilte satsen skal legges til grunn ved vilkårsprøvingen.

Når vilkårsprøvingen knyttes til den nye, høyere satsen, vil det bli noe strengere vilkår for å kunne ta ut pensjonen tidlig. Enkelte vil måtte utsette tidliguttak av alderspensjon fra én til seks måneder. Dette vil anslagsvis berøre 300 personer i 2017.

Det vises til lovforslaget, lov om folketrygd § 19-11 første ledd.

SAMORDNING AV OFFENTLIG TJENESTEPENSJON

Det foreslås at det ikke gjøres endringer i samordningsregelverket.

1.3.2 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget er en oppfølging av Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2016, og den vedtatte økningen av grunnpensjonen til gifte og samboende pensjonister fra 1. september 2016. Det legges til grunn at endringen i folketrygdloven § 19-8 trer i kraft 1. september 2016. Forslaget har ikke økonomiske konsekvenser ut over det som følger av statsbudsjettet for 2016, jf. Innst. 15 S (2015–2016).

Endringen omfatter i utgangspunktet omregning av de i underkant 70 000 sakene som er under utbetaling ved ikrafttredelsen. Antallet minstepensjonister vil øke med om lag 10 000 alderspensjonister som en følge av denne endringen. Alle enslige alderspensjonister som i dag har en pensjon som overstiger minste pensjonsnivå høy sats med inntil 4 000 kroner, vil fra 1. september 2016 få en økning i alderspensjonen på mellom 0 kroner og 3 999 kroner. Enslige alderspensjonister som per 31. august 2016 har en pensjon på inntil 4 000 kroner over det da gjeldende minste pensjonsnivå høy sats, blir dermed (nye) minstepensjonister fra 1. september 2016, selv om alderspensjonen øker. Personer som per 31. august 2016 har en pensjon som overstiger minste pensjonsnivå med akkurat 4 000 kroner, vil ikke få noen økning i sin alderspensjon. Det er lagt til grunn at ektefeller som lever adskilt, og som av den grunn i dag har pensjon på minste pensjonsnivå høy sats, herunder grunnpensjon med 100 pst. av grunnbeløpet, også skal omfattes av endringen.

Tiltaket vil medføre merutgifter til alderspensjon fra folketrygden på om lag 82 mill. kroner i 2016, og om lag 240 mill. kroner for 2017, jf. statsbudsjettet for 2016. På bakgrunn av beregninger fra Statens pensjonskasse er det anslagsvis 5 000–10 000 personer med tjenstepensjon som blir berørt ved at øknin-

gen samordnes. Statens pensjonskasse vil få reduserte utgifter i størrelsesorden 10–15 mill. kroner på årsbasis. Kommunal Landspensjonskasse har anslått at endringen vil berøre i underkant av 5 000 av deres pensjonister, og medføre en årlig reduksjon i utgifter på om lag åtte mill. kroner.

Effekten for den enkeltes ytelser vil påvirkes av om personen mottar inntektsavhengige ytelser, herunder barnetillegg og bostøtte, og vil også påvirke hva den enkelte for eksempel må betale ved opphold i sykehjem (vederlagstrekk). Flere vil få pensjon på nivå med minste pensjonsnivå, noe som blant annet vil ha betydning for retten til fritak for egenandel for legemidler mv.

Økningen av minste pensjonsnivå for enslige alderspensjonister innebærer administrative utfordringer og kostnader for Arbeids- og velferdsetaten. Det vil ikke være realistisk å få gjennomført omregningen av minstepensjonene samtidig med omregningen av økt grunnpensjon til gifte og samboende. Det legges til grunn at Arbeids- og velferdsetaten gjennomfører endringen så raskt det teknisk er mulig etter 1. september 2016, med etterbetaling fra denne dato. Tiltaket innebærer systemtekniske endringer også for Pensjonskassen, når det gjelder ny samordningsberegning som følge av økningen i folketrygden. Det forutsettes for øvrig at endringene må gjennomføres samtidig i Arbeids- og velferdsetaten og de offentlige tjenestepensjonsordningene.

Endringen av vilkårsprøvingen ved at den knyttes til den nye særskilte satsen for minste pensjonsnivå vil også ha visse administrative og praktiske utfordringer. Alderspensjon gis tidligst fra og med måneden etter den måneden da kravet ble satt frem. Utfordringene er særlig knyttet til at en kan søke om alderspensjon inntil fire måneder før første virkingsdato for pensjonen. Det vil si at dersom endringene trer i kraft 1. september 2016, vil det kunne være personer som allerede fra mai 2016 planlegger pensjonsuttak eller har søkt om pensjon med virkning fra september. Enkelte av disse vil kunne fylle vilkårene for tidliguttak etter gjeldende regler, men vil ikke gjøre det etter økningen av minste pensjonsnivå som skal legges til grunn for vilkårsprøvingen fra 1. september 2016. Dette vil være uheldig.

Ikrafttredelsen bestemmes av Kongen. Det tas likevel sikte på at ikrafttredelsen av endringene i folketrygdloven § 19-11 om vilkår for tidliguttak av alderspensjon kan settes til 1. februar 2017.

1.3.3 Komiteens merknader

Komiteen viser til Innst. 15 S (2015–2016), der arbeids- og sosialkomiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, var enige om å øke minstepensjonen til enslige alderspensjonister med 4 000 kroner fra 1. september 2016.

Tiltaket vil øke pensjonen til de som har minst blant alderspensjonistene og vil omfatte i underkant av 70 000 personer. Komiteen merker seg at det i Prop. 112 L (2015–2016) blir foreslått å innføre en ny særskilt sats for minste pensjonsnivå for enslige alderspensjonister i folketrygdloven § 19-8.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2016, jf. Innst. 15 S (2015–2016), der Arbeiderpartiet gikk imot at regjering og storting i en tid med store utfordringer som lavere oljeinntekter og en stadig økende arbeidsledighet skulle bruke hele 2,7 mrd. kroner på en lite treffsikker måte, ved å øke pensjonene til alle gifte og samboende, uavhengig av nivået på deres samlede inntekter. Disse medlemmer foreslo i stedet å gi litt mer til de pensjonistene som har minst fra før, de enslige med minsteytelser. Disse medlemmer viser til at forslaget om å øke minstepensjonene til enslige alderspensjonister verken var med i regjeringens budsjettproposisjon eller i tilleggsproposisjonen, men kom med etter forslag fra Arbeiderpartiet og de to samarbeidspartiene, Venstre og Kristelig Folkeparti. Disse medlemmer viser imidlertid til at budsjettvedtaket om økte satser kun gjelder alderspensjonister, mens Arbeiderpartiets forslag også omfattet andre med minsteytelser fra folketrygden.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2016, jf. Innst. 15 S (2015–2016), der Senterpartiet prioriterte en målrettet økning av minstepensjonen til enslige alderspensjonister med 4 000 kroner fra 1. september 2016 fremfor å redusere avkortningen i grunnpensjonen til gifte og samboende pensjonister. Dette medlem viser videre til at Senterpartiet under behandlingen i forbindelse med behandlingen av revidert budsjett 2016 vil foreslå en ytterligere økning av minstepensjonen til enslige alderspensjonister.

1.4 Økt grunnpensjon til gifte og samboende pensjonister

1.4.1 Gifte og samboende personer med pensjon etter lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse

DEPARTEMENTETS FORSLAG

Det foreslås at det i beregningsreglene i lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse § 3 første ledd bokstav b presiseres at grunnpensjonen skal fastsettes etter folketrygdloven § 3-2, slik den bestemmelsen vil lyde med virkning fra 1. september 2016, det vil si etter at bestemmel-

sen er endret slik at grunnpensjonen utgjør 90 pst. av grunnbeløpet.

Ved uttak av AFP 1. september 2016 og, senere legges grunnbeløpet per 1. mai 2016 til grunn ved beregningen av grunnpensjonen. Full grunnpensjon vil for denne gruppen utgjøre 90 pst. av grunnbeløpet.

Som det ble nærmere redegjort for i Prop. 11 L (2015–2016) vil avtalefestet pensjon som utbetales per 31. august 2016 bli omregnet etter samme metode som gjelder for personer som har folketrygdens alderspensjon utbetalt ved ikrafttreddelsen. AFP levealderjusteres ikke, men pensjonen kan være regulert en eller flere ganger etter reglene om regulering av avtalefestet pensjon. Omregningen vil ta hensyn til dette. Det vil bli utarbeidet detaljerte overgangsregler i forskrift. Det er nødvendig at lovforslaget her suppleres med en forskriftshjemmel for personer med avtalefestet pensjon, se forslag i del VIII nr. 8.

Det vises til lovforslaget, lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse § 3 bokstav b og del VIII ikrafttredelse og overgangsbestemmelser nr. 8.

IKRAFTTREDELSE, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Forslaget er en del av den vedtatte økningen av grunnpensjonen til gifte og samboende pensjonister fra 1. september 2016, og det legges til grunn at også endringene her trer i kraft 1. september 2016. Forslaget har ikke økonomiske konsekvenser ut over det som følger av statsbudsjettet for 2016, jf. Prop. 1 S (2015–2016) og Innst. 15 S (2015–2016).

1.4.2 Gifte og samboende personer som hadde uførepensjon før 1. januar 2015

Økningen av grunnpensjonen til gifte og samboende pensjonister fra 85 til 90 pst av grunnbeløpet fra 1. september 2016 gjelder tilsvarende for gifte og samboende personer som har fått uførepensjonen omregnet til uføretrygd. Denne gruppen får en økning i uføretrygd med virkning fra 1. september 2016 tilsvarende 0,05 ganger grunnbeløpet.

Dersom den uføretrygdede får rett til en høyere uføregrad, skal det fastsettes et nytt uføretidspunkt dersom det er til fordel for vedkommende. Tidligere uførepensjonister som får fastsatt et nytt uføretidspunkt mottar en uføretrygd som fullt ut er beregnet etter de ordinære bestemmelsene i folketrygdloven kapittel 12. Denne gruppen ble ikke omfattet av endringen fra 1. september 2016. Begrunnelsen var at det var for krevende administrativt og IKT-messig å inkludere denne gruppen i økningen.

Etter en fornyet vurdering får allikevel denne gruppen tilbake den omregnede uføretrygden justert

opp med økningen på 0,05 ganger grunnbeløpet fra 1. september 2016, dersom dette gir en høyere ytelse. På denne måten blir tidligere uførepensjonister behandlet likt, uavhengig av om økningen i uføregraden skjer før eller etter 1. september 2016.

1.4.3 Komiteens merknader

Komiteen viser til at det i statsbudsjettet for 2016 ble vedtatt å øke grunnpensjonen til gifte og samboende pensjonister fra 85 pst. til 90 pst. av grunnbeløpet fra 1. september 2016, jf. Prop. 1 S (2015–2016). Komiteen merker seg at beregningsreglene i lov om avtalefestet pensjon for medlemmer av statens pensjonskasse viser til reglene i folketrygdloven kapittel 3, slik de lød før 1. januar 2015. Dette medfører at endringen av folketrygdlovens bestemmelser om grunnpensjon ikke får innvirkning på AFP i offentlig sektor, og at satsen for gifte og samboende AFP-pensjonister fortsatt vil utgjøre 85 pst., og ikke 90 pst. av grunnbeløpet. I Prop. 112 L (2015–2016) foreslås det derfor at det i beregningsreglene § 3 første ledd bokstav b presiseres at grunnpensjonen likevel skal fastsettes etter folketrygdloven § 3-2, slik den bestemmelsen vil lyde etter 1. september 2016, det betyr etter at bestemmelsen er endret slik at grunnpensjonen utgjør 90 pst. av grunnbeløpet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til sine merknader foran i innstillingen, der det henvises til Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2016. Arbeiderpartiet mente det var feil prioritering å bruke 2,7 mrd. kroner til en lite målrettet økning av pensjonene, uavhengig av pensjonistenes inntektsnivå.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2016, jf. Innst. 15 S (2015–2016), der Senterpartiet prioriterte å øke minstepensjonen til enslige alderspensjonister fremfor å redusere avkortningen i grunnpensjonen til gifte og samboende pensjonister.

1.5 Endringer i lov om Statens pensjonskasse

1.5.1 Innledning

Det foreslås i proposisjonen her å innføre en bestemmelse i lov om Statens pensjonskasse med krav om minste tjenestetid før det foreligger pensjonsrett fra pensjonskassen. Forslaget omfatter situasjoner der et medlem i Statens pensjonskasse, eller en annen offentlig tjenstepensjonsordning, skifter til en stilling i Statens pensjonskasse som har en lavere aldersgrense enn den tidligere stillingen. Det foreslås at medlemmet i slike tilfeller minst må ha tre års tjenestetid i den nye stillingen før medlem-

met får rett til alderspensjon fra den nye, lavere aldersgrensen. Inntil medlemmet har oppfylt kravet om minste tjenestetid, legges den tidligere stillingens aldersgrense til grunn for retten til alderspensjon.

Lovforslaget omfatter endringer i lov om Statens pensjonskasse. Det vil bli vurdert om det er behov for tilsvarende endringer i andre offentlige lovfestede tjenstepensjonsordninger i lys av erfaringer med nåværende lovforslag.

Det legges dermed til grunn at det ikke er behov for utfyllende bestemmelser i forskrift på nåværende tidspunkt.

Lovforslaget, samt forskriftsutkast med utfyllende bestemmelser har vært ute på høring med frist 31. juli 2015.

1.5.2 Krav om tre års tjenestetid i den nye stillingen før det foreligger pensjonsrett etter den lavere aldersgrensen

DEPARTEMENTETS FORSLAG

Det vises til formålet bak lovforslaget om å redusere antallet tilfeller med pensjonsmotiverte tilpasninger sent i yrkeslivet. Å innføre et krav om en viss minste tilsetningstid før pensjonsrett foreligger vil medføre en slik reduksjon.

Et krav om minste tjenestetid på tre år vil fremstå tilstrekkelig til å oppnå formålet med lovendringen, samtidig som de negative effektene reduseres i forhold til en grense på fem år.

Det vises til lovforslaget, lov om endringer i lov om Statens pensjonskasse § 44 nytt ellefte ledd.

Det legges vekt på at en bestemmelse om minste tjenestetid bør være enkelt å administrere. Det foreslås at den nye bestemmelsen utformes som en generell bestemmelse, og at det ikke åpnes for å skille mellom hva begrunnelsen for stillingsskiftet er i det enkelte tilfellet.

Lovforslaget i proposisjonen regulerer pensjonsrettighetene og medfører ikke endringer i bestemmelsene i aldersgrenseloven, eller særaldersgrensene som er fastsatt i henhold til denne loven.

1.5.3 Utførelsen av tjenesten må være basert på et reelt arbeidsforhold

DEPARTEMENTETS VURDERING

Etter lovforslaget må medlemmet utføre tre års tjeneste i stillingen med lavere aldersgrense etter et jobbskifte før pensjonsrett etter den lavere aldersgrensen foreligger.

Formålet med lovforslaget er å redusere den uheldige bruken av pensjonsmessige tilpasninger sent i yrkeslivet. For at bestemmelsen skal bli mest mulig effektiv må det siste arbeidsforholdet være reelt. Det må utbetales lønn fra den nye stillingen og arbeidsgiveransvaret må være overført.

Det legges til grunn at det er tjenestetid etter lov om Statens pensjonskasse § 19 første ledd første punktum som i utgangspunktet må legges til grunn ved beregning av tjenestetid etter den nye bestemmelsen i lovforslaget her. Fravær fra tjenesten, for eksempel i forbindelse med permisjoner, anses i utgangspunktet ikke som tjeneste. Permisjoner som gis med full lønn, jf. lovens § 20 første ledd bokstav c, bør likevel regnes med.

1.5.4 Medlemmet fratrer stillingen før kravet om tre års tjenestetid er oppfylt – oppsatt pensjonsrettigheter

DEPARTEMENTETS VURDERING

Formålet med lovforslaget er å redusere muligheten for pensjonsmessige tilpasninger ved skifte av stilling sent i yrkeslivet. Etter lovforslaget får et medlem som skifter stilling rett til pensjonsberegning etter den nye, lavere aldersgrensen etter tre års tjeneste i stillingen. Inntil minstetiden på tre år er opptjent i den nye stillingen, er det nødvendig å fastslå hvilken annen aldersgrense som skal legges til grunn for pensjonsberegningen. Det er den tidligere stillingens aldersgrense som legges til grunn så lenge minstetiden ikke er oppfylt. Dette omfatter både tilfellene der medlemmet skifter stilling til en privat stilling, og når medlemmet må fratse den nye, lavere aldersgrensen på grunn av bestemmelsene i lov om aldersgrenser for offentlige tjenestemenn m.fl. ved beregning av uførepensjon og pensjon til etterlatte.

Forslaget i proposisjonen gjelder de pensjonsmessige sidene og berører ikke de arbeidsrettslige sidene rundt aldersgrenser, herunder spørsmålet om rett og plikt til fratreden etter lov om aldersgrenser for offentlige tjenestemenn. Når det gjelder de pensjonsmessige sidene, er selve formålet bak lovforslaget at retten til alderspensjon etter den nye, lavere aldersgrensen først inntreffer etter at minstetiden i den nye stillingen er opptjent.

1.5.5 Enkelte særskilte problemstillinger

MEDLEMMET HAR PERMISJON FRA STILLINGEN MED LAVERE ALDERSGRENSE

Det foreslås at bestemmelsen om minste tjenestetid ikke får anvendelse i de tilfeller vedkommende har permisjon fra en annen stilling i virksomheten som har lavere aldersgrense.

Lovforslaget i proposisjonen omfatter tilfeller der det skjer en overgang til en stilling med lavere aldersgrense. For at bestemmelsen skal få anvendelse, må det forutsettes at stillingen med høyere aldersgrense er lagt til grunn for pensjonsrettighetene i Statens pensjonskasse, og at overgangen til stillingen med lavere aldersgrense er en reell overgang. Hvorvidt den høyere aldersgrensen er lagt til grunn

for pensjonsrettighetene i Pensjonskassen, løses av de alminnelige reglene i Statens pensjonskasse.

FORHOLDET TIL AVTALEFESTET PENSJON (AFP)

Det legges til grunn at lovforslaget om å innføre en minste tjenestetid ikke medfører endringer i retten til avtalefestet pensjon.

FORHOLDET TIL GRADERT UFØREPENSJON

Det legges til grunn at forslaget til lovbestemmelse om minste tjenestetid gjelder retten til alderspensjon for den delen som tjenes opp i yrkesaktiv stilling, og som dermed ikke får betydning for uførepensjonen.

1.5.6 Overgang fra annen offentlig arbeidsgiver til stilling i Statens pensjonskasse

Overføringsavtalen forutsetter informasjonsutveksling mellom de offentlige tjenstepensjonsordningene, da siste ordning skal utbetale en samlet pensjon basert på all tidligere opptjening. Informasjon om tidligere stillings aldersgrense i foregående pensjonsordninger vil da inngå som et element. Det legges derfor til grunn at bestemmelsen om minste tilsettingstid også skal gjelde når medlemmet kommer fra en annen offentlig stilling tilknyttet Overføringsavtalen med høyere aldersgrense til en stilling i Statens pensjonskasse med lavere aldersgrense.

1.5.7 Beregning av uførepensjon og pensjon til etterlatte

DEPARTEMENTETS VURDERING

Formålet med lovforslaget er å redusere omfanget av pensjonsmotiverte stillingsskifter sent i yrkeslivet. Formålet har riktignok mindre betydning ved beregning av uføre- og etterlattepensjon, da disse pensjonene dekker andre pensjonsbehov enn ved en planlagt alderspensjon. Det følger derimot av lovforslaget at minstetiden gjelder for «pensjonsberegningen etter loven her», som også dekker beregningen av uførepensjon og etterlattepensjon. Det legges til grunn at det er en fordel at bestemmelsen gjelder likt for alle pensjonsytelsene, og det er da ikke nødvendig å gjøre unntak i bestemmelsen. Det foreslås derfor at bestemmelsen om minste tilsettingstid også gjelder ved beregning av uførepensjon og pensjon til etterlatte. Det innebærer at den tidligere stillings aldersgrense benyttes i pensjonsberegningen, dersom pensjonstilfellet oppstår under perioden den minste tilsettingstiden løper. Den nye stillings aldersgrense legges først til grunn for beregningen etter utløpet av perioden for minste tilsettingstid.

1.5.8 Flere stillingsskifter. Opphold mellom stillingene

INNLEDNING

Etter en samlet vurdering av høringsuttalelsene er det lagt vekt på behovet for et enklest mulig regelverk. Det vil være en klar forenkling, dersom bestemmelsen som foreslås i proposisjonen om minste tilsettingstid gjelder for den siste stillingen alene, og at det ikke foretas noen form for sammenlegging av tid i andre forutgående stillinger. Konsekvensen blir da gjennomgående at kravet om minste tjenestetid på tre år gjelder fra tidspunktet den nye stillingen med lavere aldersgrense tiltres.

DEPARTEMENTETS VURDERING

Det er allerede i dag store utfordringer med å fange opp summen av tjenesteforhold ved opptjening av pensjonsrettigheter.

Det er viktig å avveie behovet for mest mulig presise og dekkende regler mot et praktikabelt og administrativt enklere regelverk. Det er en mer fornuftig avgrensning av bestemmelsen at det er siste stillingsforhold alene som er vurderingstemaet. Dersom vilkårene i bestemmelsen om «overgang til en stilling med lavere aldersgrense» isolert sett er oppfylt, vil forutgående historikk uansett ikke være relevant å ta hensyn til. Det gjøres dermed heller ikke unntak i de tilfeller medlemmet har stillingen med høyere aldersgrense kortere tid enn tre år.

Det er på nåværende tidspunkt ikke nødvendig med utfyllende bestemmelser i forskrift. Dersom det over tid viser seg at lovbestemmelsen likevel åpner for tilpasninger, kan det oppstå behov for justeringer av regelverket. Det foreslås derfor at det kan gis utfyllende bestemmelser i forskrift, se lovforslaget lov om Statens pensjonskasse § 44 ellefte ledd andre punktum.

IKRAFTTREDELSE OG OVERGANGSBESTEMMELSER

Det foreslås at endringene trer i kraft straks.

Det foreslås videre at det gis overgangsbestemmelser for medlemmer som har skiftet stilling før ikrafttredelsen av lovendringen, og som i utgangspunktet vil falle inn under vilkårene i bestemmelsen, uten å rekke å fylle kravet om tre års tjeneste før aldersgrensen nås. Etter forslaget til overgangsbestemmelse vil disse ikke omfattes av lovendringen.

1.5.9 Økonomiske og administrative konsekvenser

Det legges til grunn at innføringen av en bestemmelse med krav om minste tjenestetid ved skifte til stilling med en lavere aldersgrense kort tid før pensjonsalderen er oppfylt, vil redusere antallet som tilpasser seg dagens regler.

Det knytter seg stor usikkerhet til de økonomiske konsekvensene som følge av slike skifter. På svært usikkert grunnlag anslås pensjonsutgifter forbundet med skifte til stilling med lavere aldersgrense umiddelbart før pensjonering å utgjøre i størrelsesorden 20–80 mill. kroner per år, avhengig blant annet av i hvilken grad man benytter andre tidligpensjonsmuligheter (85-årsregelen gir mulighet til å gå av inntil tre år før aldersgrensen og AFP-ordningen som gir mulighet til å gå av ved fylte 62 år). Utviklings- og administrasjonskostnader knyttet til innføring av en minstetid er anslått å kunne utgjøre om lag to til fem mill. kroner, avhengig av løsning og graden av maskinell saksbehandling. Det forutsettes at Statens pensjonskasse finansierer disse kostnadene innenfor gjeldende rammer.

1.5.10 Komiteens merknader

Komiteen viser til at det foreslås i Prop. 112 L (2015–2016) å innføre en bestemmelse i lov om Statens pensjonskasse med krav om minste tjenestetid før det foreligger pensjonsrett fra Pensjonskassen. Forslaget er ment å omfatte situasjoner der et medlem av Statens pensjonskasse skifter til en stilling som har en lavere aldersgrense enn den tidligere stillingen. I slike tilfeller foreslår regjeringen at medlemmet må ha minst tre års tjenestetid i den nye stillingen før medlemmet får rett til alderspensjon fra den nye, lavere aldersgrensen. Komiteen merker seg at formålet med forslaget er å tilpasse regelverket slik at pensjonsreglene ikke fremstår som den motiverende faktoren til at personer skifter stilling i slutten av yrkeskarrieren, for å kunne fratruke tidligere som følge av lavere særaldersgrense. Komiteen merker seg at høringsinstansene i all hovedsak har støttet formålet bak forslaget, men at de har vært delt i synet på spørsmålet om minstetidens lengde. Enkelte mener et krav om ett år er tilstrekkelig, mens andre mener det bør kreves fem års tjeneste. Komiteen mener regjeringens forslag om krav om tre års tjenestetid støtter opp om arbeidslinjen og støtter forslaget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til brev av 29. mai 2016 fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe til arbeids- og sosialministeren, med spørsmål om regjeringen har vurdert en tilsvarende regel for dem som for eksempel på grunn av omstillinger må skifte fra en stilling med 60 års aldersgrense til en stilling med 70 års grense. Det vises til statsrådets svarbrev av 2. juni 2016. På bakgrunn av svaret og på bakgrunn av innspill til Arbeiderpartiets stortingsgruppe fra LO Stat om at slike overganger skjer, også i tilfeller der arbeidets innhold ikke endres vesentlig, fordi særaldersgrenser er knyttet til stil-

lingskoder, fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere behovet for en tilsvarende treårsregel som ivaretar interessene til dem som skifter fra en stilling med særaldersgrense til en stilling med aldersgrense 70 år, og melde tilbake til Stortinget på egnet måte.»

1.6 Endringer i lov om pensjonsordning for sykepleiere

1.6.1 Departementets forslag

Det foreslås at det tas inn en bestemmelse i lov om pensjonsordning for sykepleiere § 3 første ledd ny bokstav c, om at tjeneste på pensjonistvilkår ikke gir rett til medlemskap i pensjonsordningen. Alderspensjonen vil dermed ikke bli avkortet. Dette gjelder også alderspensjon etter lov om pensjonsordningen for sykepleiere § 7 tredje ledd, som gjelder for tjenestepensjonsberegnet avtalefestet pensjon etter 65 år.

Den nærmere utformingen av ordningen med pensjonistvilkår er hovedsakelig et arbeidsrettslig anliggende. Det presiseres at lovforslaget her i seg selv ikke regulerer det arbeidsrettslige forholdet om adgangen til å arbeide på pensjonistvilkår, men sikrer at sykepleiere blir behandlet likt pensjonsmessig, ved at de ikke får avkortet sin alderspensjon fordi de unntas fra medlemskap.

Lovforslaget er utformet etter mønster av ordningen i Statens pensjonskasse.

Pensjonsordningen for sykepleiere er en tverrgående profesjonsordning. Det innebærer at medlemmene i pensjonsordningen arbeider hos ulike arbeidsgivere innen ulike tariffområder. Dette kan medføre et behov for nærmere presisering av hva som menes med pensjonistvilkår. Dette gjelder blant annet spørsmålet om timeavlønning. Det foreslås derfor at det gis en forskriftshjemmel slik at det kan gis utfyllende bestemmelser.

Det vises til lovforslaget, lov om pensjonsordning for sykepleiere § 3 første ledd ny bokstav c.

1.6.2 Ikrafttredelse og overgangsregler

Lovendringen vedtatt 18. desember 2015 om redusert minstegrense for rett til medlemskap i pensjonsordningen for sykepleiere trådte i kraft 1. april 2016. Etter ikrafttredelsen vil sykepleiere måtte forholde seg til den nye minstegrensen ved spørsmålet om hvilken grense som regulerer innmeldingsspørsmålet, og dermed også avkortningen av alderspensjonen.

Det foreslås at lovforslaget her trer i kraft fra 1. juli 2016. Det er praktisk vanskelig at ordningen med pensjonistavlønning kan gis tilbakevirkende kraft til 1. april 2016, fordi det vil variere på hvilken

måte den enkelte sykepleier har tilpasset seg den nye minstegrensen fra 1. april 2016, med hensyn til blant annet omfanget av arbeid og avlønning.

1.6.3 Økonomiske og administrative konsekvenser

Lovforslaget regulerer forholdene etter at retten til alderspensjon er utløst og kommet til utbetaling. Det legges til grunn at lovendringen ikke medfører økte utgifter for arbeidsgiverne, sykepleierne eller pensjonsordningen for sykepleiere. De administrative kostnadene anslås som begrenset, da Kommunal Landspensjonskasse allerede forholder seg til ordningen med pensjonistavlønning i KS-området.

1.6.4 Komiteens merknader

Komiteen viser til at ved lov 18. desember 2015 nr. 107 om endringer i lov om Statens pensjonskasse ble vedtatt, ble minstegrensen for rett til medlemskap i pensjonsordningen redusert til 20 pst. av full stilling. Som følge av lovendringen fikk flere sykepleiere som arbeider i deltidsstillinger rett til medlemskap i pensjonsordningen og påfølgende opptjening av tjenestepensjonsrettigheter. Etter gjeldende rett blir alderspensjonen avkortet når pensjonisten arbeider i et slikt omfang at minstegrensen for rett til medlemskap i ordningen er oppfylt. I Prop. 112 (2015–2016) foreslås det derfor å ta inn en bestemmelse i lov om pensjonsordning for sykepleiere om at tjeneste på pensjonistvilkår ikke gir rett til medlemskap i pensjonsordningen, slik at alderspensjonen ikke blir avkortet. Komiteen merker seg at lovforslaget er utformet etter mønster av ordningen i Statens pensjonskasse.

1.7 Andre endringer i folketrygdloven

1.7.1 Dagpenger under etablering av egen næringsvirksomhet – folketrygdloven § 4-6

DEPARTEMENTETS FORSLAG

Det foreslås å utvide perioden med adgang til å motta dagpenger under etablering, til tolv måneder.

Etter folketrygdloven § 15-6 stilles det krav om yrkesrettet aktivitet for at enslig mor eller far får rett til overgangsstønad. Aktivitetskravet kan blant annet oppfylles ved å etablere egen virksomhet etter reglene i folketrygdloven § 4-6. En utvidelse av perioden med adgang til dagpenger under etablering innebærer dermed at også den perioden en enslig mor eller far kan etablere egen virksomhet etter folketrygdloven § 15-6 vil utvides tilsvarende.

Det vises til lovforslaget, lov om folketrygd § 4-6 tredje ledd første punktum.

IKRAFTTREDELSE. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Det tas sikte på at endringene trer i kraft 1. juli 2016, og vil gjelde for alle tilfeller.

Forslaget om utvidet periode med dagpenger under etablering vil da gi et økt bevilgningsbehov under kap. 2541 Dagpenger, post 70 Dagpenger på anslagsvis 10 mill. kroner i 2016 og anslagsvis 20 mill. kroner i 2017 (helårseffekt). Det vises til omtalen i Prop. 64 S (2015–2016) Endringer i statsbudsjettet 2016 for Arbeids- og sosialdepartementet (tilleggsbevilgning som følge av endringer i dagpengeregulverket).

Endringen antas ikke å ha konsekvenser for bevilgningen under kap. 2620 Stønader til enslig mor eller far.

Endringene vil ikke ha nevneverdige administrative konsekvenser.

1.7.2 Reduksjon av barnetillegg til uføretrygd på grunn av den andre forelderens inntekt – folketrygdloven § 12-16

Siden den andre foreldereren ikke kan motta overgangsstønad når det gis barnetillegg til uføretrygd for fellesbarn, foreslås det at «overgangsstønad» tas ut av bestemmelsen.

Det vises til lovforslaget, lov om folketrygd § 12-16 tredje ledd.

Endringen antas ikke å ha økonomiske eller administrative konsekvenser. Det foreslås at endringen trer i kraft straks.

1.7.3 Klargjøring av Arbeids- og velferdsetatens hjemmel til å kreve inn trygdeavgift – folketrygdloven § 24-4 a

DEPARTEMENTETS FORSLAG

Det foreslås at det tas inn en ny bestemmelse i folketrygdloven § 24-4 a hvor det går klart frem at Arbeids- og velferdsetaten skal kunne innkreve avgift som etaten selv har fastsatt.

Det vises til lovforslaget, lov om folketrygd ny § 24-4 a.

Da tilføyelsen i loven om at Arbeids- og velferdsetaten skal kunne innkreve avgift som etaten selv har fastsatt, kun er en klargjøring av gjeldende rettstilstand, foreslås det at endringen trer i kraft straks. Endringen antas ikke å ha nevneverdige økonomiske eller administrative konsekvenser.

1.7.4 Tilleggspensjon til gjenlevende ektefelle – folketrygdloven § 3-23

Det foreslås at det gis gjenlevenderettigheter i både den graderte uføretrygden og i den graderte alderspensjonen, og at folketrygdloven § 3-23 tredje ledd oppheves.

Det vises til lovforslaget, opphevingen av folketrygdloven § 3-23 tredje ledd.

Endringen antas ikke å ha nevneverdige økonomiske eller administrative konsekvenser. Det foreslås at endringen trer i kraft straks og gis virkning fra 1. januar 2015. Pensjoner som allerede har vært iverksatt etter denne datoen, vil bli omregnet.

1.7.5 *Vilkår for rett til ytelser til gjenlevende ektefelle – folketrygdloven § 17-3*

Det foreslås at vilkår for rett til gjenlevendepensjon eller overgangsstønad i § 17-3 første ledd bokstav b også skal omfatte tilfeller der avdøde de siste tre årene mottok uføretrygd fra folketrygden. Dette vil være en videreføring av reglene slik de gjaldt før 1. januar 2015.

Det vises til lovforslaget, lov om folketrygd § 17-3 første ledd.

Endringen antas ikke å ha økonomiske eller administrative konsekvenser. Det foreslås at endringen trer i kraft straks og gis virkning fra 1. januar 2015.

1.7.6 *Oppretting av henvisning – folketrygdloven § 3-5*

Det foreslås at henvisningen til andre ledd endres til første ledd. I § 3-5 åttende ledd andre punktum er det henvist til tredje ledd. Det foreslås at dette endres slik at det i stedet henvises til andre ledd.

Det vises til lovforslaget, lov om folketrygd § 3-5 åttende ledd.

Endringen antas ikke å ha økonomiske eller administrative konsekvenser. Det foreslås at endringen trer i kraft straks.

1.7.7 *Alderspensjon under opphold i institusjon – folketrygdloven § 20-22*

Det foreslås at ordet «minste pensjonsnivå» endres til «garantipensjon». Minste pensjonsnivå med høy sats og garantipensjon med høy sats gir samme beløp, og det har dermed i dag ikke betydning for størrelsen på den reduserte ytelsen. Reglene er implementert i Arbeids- og velferdsetatens IKT-systemer slik at garantien etter § 20-22 andre ledd tredje punktum skal utgjøre 22,5 pst. av garantipensjon med høy sats.

Det vises til lovforslaget, lov om folketrygd § 20-22 andre ledd.

Endringen antas ikke å ha økonomiske eller administrative konsekvenser. Det foreslås at endringen trer i kraft straks.

1.7.8 *Oppretting av begrep – folketrygdloven §§ 21-4 a, 21-4 c, 21-4 d og 22-17*

Det foreslås at begrepet stønadstaker endres til stønadmottaker i de aktuelle bestemmelsene, slik at begrepsbruken blir konsistent.

Det vises til lovforslaget, lov om folketrygd §§ 21-4 a, 21-4 c, 21-4 d og 22-17.

Endringen har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser. Det foreslås at endringen trer i kraft straks.

1.7.9 *Komiteens merknader*

Komiteen viser til at i løpet av det siste året har arbeidsmarkedet gradvis blitt svekket, og ledigheten har økt. Dette skyldes både svake konjunkturer og behov for omstillinger i norsk økonomi. Det er i dag et generelt vilkår for rett til dagpenger under arbeidsløshet at man er reell arbeidssøker, villig og i stand til å ta ethvert arbeid hvor som helst i landet. Etter folketrygdloven § 4-6 tredje ledd kan det imidlertid også gis dagpenger under etablering av egen næringsvirksomhet i inntil 9 måneder.

Komiteen har merket seg at en stor del av de som nå blir ledige, særlig fra oljerelaterte virksomheter, har utdanning og erfaring som tilsier at mulighetene for å lykkes som gründer kan være bedre for disse enn for lavere kvalifiserte ledige. Samtidig har Nav uttalt at en etableringsfase med støtte i kun 9 måneder er noe kort. Regjeringen mener at en lengre periode med dagpenger vil sikre inntekt til etablereren i en fase der det er knyttet stor usikkerhet til inntekt fra virksomheten. En utvidelse kan derfor bidra til at flere tar sjansen på å etablere egen virksomhet. På bakgrunn av dette foreslår regjeringen å utvide perioden med adgang til å motta dagpenger under etablering til 12 måneder. Komiteen støtter forslaget og viser til Prop. 112 L (2015–2016).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til komitémerknaden over, der det sies at den økende ledigheten skyldes svake konjunkturer og behov for omstillinger i norsk økonomi. Disse medlemmer er ikke uenige i at dette er en del av forklaringen på den økende ledigheten, men mener at beskrivelsen bare viser til en del av virkeligheten. Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet helt siden de første faresignalene viste seg høsten 2013, har etterlyst en mer offensiv politikk fra regjeringen, for å motvirke økt ledighet. Det vises i den forbindelse til Arbeiderpartiets forslag og merknader i forbindelse med revidert budsjett 2016, der våre tidligere forslag gjentas og forsterkes.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er enige i at det å etablere egen virksomhet kan være et alternativ for noen som blir arbeidsledige, og støtter regjeringens forslag til forbedringer i støtteordningen. Dette er imidlertid ikke et målrettet og tilstrekkelig virkemiddel for redusert arbeidsledighet og omstilling i seg selv. Disse medlemmer vil også understreke nødvendigheten av at Nav-kontorene har eller knytter til seg nødvendig markeds- og bransjekompetanse til å veilede potensielle gründere på en god måte, slik at de ikke risikerer å havne i et økonomisk utføre etter at 12-månedersperioden med støtte er over.

1.8 Endringer i lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser

Det foreslås at henvisningene i samordningsloven § 24 nr. 1 første ledd fjerde punktum nå endres i samsvar med endringene i forskrift om alderspensjon, slik at henvisningene rettes til §§ 5-4 andre ledd og 5-8 andre ledd.

Det vises til lovforslaget, lov om samordning av pensjons- og trygdeytelser § 24 nr. 1 første ledd.

Endringen antas ikke å ha økonomiske eller administrative konsekvenser. Det foreslås at endringen trer i kraft straks.

1.8.1 Komiteens merknader

Komiteen har ingen merknader, viser til Prop. 112 L (2015–2016) og støtter forslaget.

1.9 Endringer i lov om ligningsforvaltning

1.9.1 Departementets vurdering og forslag

Det foreslås at uttrykket «brutto arbeidsinntekt» i ligningsloven § 3-13 nr. 8 endres til opplysninger om «pensjonsgivende inntekt», slik at tjenstepensjonsleverandørene får dekkende hjemmel til å få de opplysningene de trenger fra Skatteetaten for å gjennomføre etteroppgjør i samsvar med bestemmelsene i lov om Statens pensjonskasse § 30 tredje ledd, jf. § 29 tredje ledd.

1.9.2 Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser

Endringen antas ikke å ha økonomiske eller administrative konsekvenser. Det foreslås at endringen trer i kraft straks.

1.9.3 Komiteens merknader

Komiteen har ingen merknader, viser til Prop. 112 L (2015–2016) og støtter forslaget.

1.10 Endringer i lov om supplerende stønad til personar med kort butid i Noreg

1.10.1 Departementets forslag

OPPRETTINGER I § 3

§ 3 første ledd andre punktum

I utlendingsloven 15. mai 2008 nr. 35 som trådte i kraft 1. januar 2010, ble begrepet bosettingstillatelse, som ble benyttet i loven fra 1988, erstattet med begrepet permanent oppholdstillatelse, jf. utlendingsloven § 62.

I Meld. St. 9 (2014–2015) Gjennomgang av ordninga med supplerende stønad til personar over 67 år med kort butid i Noreg, ble det derfor foreslått å endre ordlyden i loven om supplerende stønad, slik at den samsvarer med utlendingsloven. Stortinget sluttet seg til dette.

Dette ble vedtatt ved endringslov 18. desember 2015 nr. 103 med virkning fra 1. januar 2016. Endringen innebærer at det stilles krav om at personer må ha om lag tre års botid i Norge for å få rett til supplerende stønad, da dette er kravet som stilles for å få permanent oppholdstillatelse etter utlendingsloven. Dette var ikke intensjonen.

For at bestemmelsen etter begrepsendringene i utlendingsloven skal omfatte den samme personkretsen som tidligere, må flere persongrupper positivt nevnes i bestemmelsen.

Det foreslås derfor at bestemmelsen gis følgende ordlyd:

«Ein person vert rekna som busett dersom han eller ho er registrert i folkeregisteret og har *norsk statsborgarskap, eller med heimel i utlendingslova har fått permanent opphaldsløyve eller mellombels opphaldsløyve som gir grunnlag for permanent opphaldsløyve.*»

§ 3 tredje ledd første punktum

I Prop. 11 L (2015–2016) Endringer i folketrykkløven og enkelte andre lover (økning i grunnpensjon til gifte og samboende pensjonister og andre endringer) ble det foreslått å unnta eldre personer som er kommet til Norge ved familiejenforening med barn eller slektninger som er bosatt her, fra ordningen med supplerende stønad. Endringen skal bidra til at referansepersonens eller garantistens forsikring om å påta seg underhold av søkeren får større realitet. I denne forbindelse ble begrepene referanseperson og garantist definert i § 3 nytt tredje ledd.

I bestemmelsen er det oppstått en feil i definisjonen av referanseperson, og denne foreslås nå rettet. Endringen innebærer ingen realitetsendring.

KLARGJØRING AV REGELEN OM FRADRAK FOR INNTEKT I § 6 FØRSTE LEDD ANDRE PUNKTUM

For å tydeliggjøre at det for ektefeller over 67 år gjelder et unntak fra hovedregelen om prøving mot inntekt, foreslås det at ordet «likevel» tas inn i § 6 første ledd andre punktum.

OPPDATERING AV LOVTEKST § 19 FØRSTE LEDD

Skatteetaten ble omorganisert fra 1. januar 2008 jf. Ot.prp. nr. 1 (2006–2007) Skatte- og avgiftsopplegget 2007 – lovendringer. Ligningsmyndighetene ble etter dette skatteetaten, og skattefogdene ble en del av skatteetaten, jf. nevnte proposisjon kapittel 3. Ordlyden i gjeldende lov foreslås oppdatert i tråd med dette.

1.10.2 *Ikrafttredelse. Økonomiske og administrative konsekvenser*

Det foreslås at endringene trer i kraft straks. Det legges til grunn at ingen av endringene i punktet her har økonomiske eller administrative konsekvenser da forslagene kun er feilrettinger og oppdateringer.

1.10.3 *Komiteens merknader*

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at forslagene her bare er justeringer og opprettinger i vedtak stortingsflertallet allerede har gjort i ordningen med supplerende stønad til personer med kort botid i Norge, og slutter seg til regjeringens forslag her, men viser samtidig til at disse medlemmer gikk imot de usosiale kuttene i en ordning som er til for dem som ikke engang har en minstepensjon å leve av, og som ellers ville vært henvist til sosial stønad.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til Prop. 112 L (2015–2016) og støtter forslaget.

2. Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen vurdere behovet for en tilsvarende treårsregel som ivaretar interessene til dem som skifter fra en stilling med særaldersgrense til en stilling med aldersgrense 70 år, og melde tilbake til Stortinget på egnet måte.

3. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i folketrygdloven, lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (økt minste pensjonsnivå til enslige alderspensjonister og andre endringer)

I

I lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse skal § 44 nytt ellefte ledd lyde:

Ved overgang til stilling med en lavere aldersgrense legges den nye aldersgrensen til grunn for pensjonsberegningen etter loven her etter tre års tjeneste i den nye stillingen. Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler.

II

I lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser skal § 24 nr. 1 første ledd fjerde punktum lyde:

Samordningsfradragene divideres med det aktuelle forholdstallet som er fastsatt etter folketrygdloven § 19-7, med unntak av samordningsfradrag for tillegg etter folketrygdloven § 19-14 femte ledd og tillegg beregnet etter §§ 5-4 *andre* ledd og 5-8 *andre* ledd i forskrift 22. desember 2009 nr. 1810 om alderspensjon i folketrygden.

III

I lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere skal § 3 første ledd ny bokstav c lyde:

c) Sykepleier som gjør tjeneste på pensjonistvilkår. Departementet kan gi forskrift med utfyllende bestemmelser om tjeneste på pensjonistvilkår.

IV

I lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning skal § 3-13 nr. 8 lyde:

8. Taushetsplikten etter nr. 1 er ikke til hinder for at pensjonsinnretning som har offentlig tjenestepensjon eller tjenestepensjon etter foretakspensjonsloven, innskuddspensjonsloven eller tjenestepensjonsloven, gis elektronisk tilgang til opplysninger om *pensjonsgivende inntekt*, for personer som mottar uførepensjon fra innretningen. Taushetsplikten gjelder tilsvarende for den som får opplysningene.

V

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 3-5 åttende ledd skal lyde:

Trygdetid etter *første* ledd regnes som botid, se §§ 17-4, 18-3 og 19-3. Som botid regnes også tidsrom som medlem i trygden i år da vedkommende opptjente pensjonspoeng etter *andre* ledd.

§ 3-23 tredje ledd oppheves.

§ 4-6 tredje ledd første punktum skal lyde:

Et medlem som mottar dagpenger, kan etter søknad beholde dagpenger i inntil *tolv* måneder under planlegging og etablering av egen virksomhet.

§ 12-16 tredje ledd andre punktum skal lyde:

For den av foreldrene som ikke mottar barnetillegg, skal summen av inntektene som regnes med etter andre ledd, med unntak av *pensjonsytelser* og *uføretrygd fra folketrygden*, reduseres med grunnbeløpet.

§ 17-3 første ledd bokstav b skal lyde:

b) i de siste tre årene fram til dødsfallet mottok pensjon eller *uføretrygd* etter denne loven, eller

§ 19-8 femte ledd skal lyde:

Høy sats ytes til personer som ikke omfattes av tredje, *fjerde* eller *sjette* ledd.

§ 19-8 sjette ledd skal lyde:

Det fastsettes særskilte satser for følgende grupper:

- a) *Enslige alderspensjonister. Som enslig regnes her også ektefeller som ikke lever sammen.*
- b) *Personer som fyller vilkårene for rett til ektefelletillegg for forsørget ektefelle over 60 år.*

§ 19-11 første ledd andre punktum skal lyde:

I beregningene skal minste pensjonsnivå med *særskilt sats* etter § 19-8 sjette ledd bokstav a benyttes.

§ 20-22 andre ledd tredje punktum skal lyde:

Alderspensjon skal likevel minst utgjøre 22,5 prosent av *garantipensjon* med høy sats, jf. § 20-9.

§ 21-4 a første ledd andre punktum skal lyde:

Opplysninger kan kreves også om andre enn *stønadmottakeren*.

§ 21-4 c andre ledd første punktum skal lyde:

Dersom forhold ved en behandlers praksis gir grunnlag for å anta at det har skjedd urettmessige ut-

betalinger fra trygden, eventuelt ved et samarbeid mellom behandler og *stønadmottaker*, kan det kreves fullstendig og uredigert pasientjournal.

§ 21-4 d første ledd innledningen skal lyde:

Ved Arbeids- og velferdsetatens innhenting av registrerte opplysninger om et større antall navngitte *stønadmottakere* i medhold av § 21-4 første og sjettede ledd for elektronisk sammenligning med opplysninger i et annet register (masseinnhenting), gjelder følgende:

§ 22-17 fjerde ledd skal lyde:

Det ytes ikke renter for tidsrom da *stønadmottakeren* eller andre som har opptrådt på vegne av ham eller henne er skyld i at ytelsen ikke er kommet til utbetaling.

Innholdsfortegnelsen til kapittel 24 skal lyde:

Bestemmelser om

- *skatteetatens og Arbeids- og velferdsetatens oppgaver står i § 24-1,*
- *arbeidsgiverens plikter står i § 24-2,*
- *fastsetting og innkreving av avgifter står i § 24-3,*
- *kontroll av arbeidsgivere står i § 24-4,*
- *Arbeids- og velferdsetatens innkreving av avgift står i § 24-4 a,*
- *forskrifter står i § 24-5.*

Ny § 24-4 a skal lyde:

§ 24-4 a *Innkreving av avgift fastsatt av Arbeids- og velferdsetaten*

Avgift fastsatt av Arbeids- og velferdsetaten i medhold av § 24-1 er tvangsgrunnlag for utlegg. Avgiften inndrives etter reglene i skattebetalingsloven av det organ Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer.

VI

I lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg gjøres følgende endringer:

§ 3 første ledd andre punktum skal lyde:

Ein person vert rekna som busett dersom han eller ho er registrert i folkeregisteret og har *norsk statsborgarskap, eller med heimel i utlendingsloven har fått permanent opphaldsløyve eller mellombels opphaldsløyve som gir grunnlag for permanent opphaldsløyve.*

§ 3 tredje ledd første punktum skal lyde:

Med referansepersonen meiner ein den personen som søkjaren ønsker å bli *sameint med att* eller å etablere familieliv med.

§ 6 første ledd andre punktum skal lyde:

Dersom begge ektemakene har fylt 67 år, skal inntekt hos den eine ektemaken *likevel* berre inngå ved prøvinga av ytingane til den andre ektemaken med den delen som overstig full supplerande stønad etter § 5 bokstav b.

§ 19 første ledd første punktum skal lyde:

Arbeids- og velferdsetaten kan krevje at *Skatteetaten* gir opplysningar om inntekts- og formuestilhøva for ein person som søker om eller har fått supplerande stønad.

VII

I lov 25. juni 2010 nr. 28 om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse skal § 3 bokstav b første punktum lyde:

Full pensjon tilsvarende ugradert uførepensjon som pensjonisten ville fått beregnet etter reglene i folketrygdloven kapittel 3, slik de lød før lov 16. desember 2011 nr. 59 om endringer i folketrygdloven trådte i kraft, *likevel slik at grunnpensjon fastsettes etter reglene i folketrygdloven § 3-2.*

VIII

Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser

1. Endringene i lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser § 24, lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning § 3-13,

lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd § 3-5, § 12-16, § 20-22, § 21-4 a, § 21-4 c, § 21-4 d, § 22-17, § 24-4 a, lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerande stønad til personar med kort butid i Noreg § 3, § 6 og § 19 trer i kraft straks.

2. Endringene i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd §§ 3-23 og 17-3 trer i kraft straks og gis virkning fra 1. januar 2015.
3. Endringene i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse § 44 trer i kraft straks. Endringene gjelder ikke når overgangen til stillingen med lavere aldersgrense skjer før loven her trer i kraft.
4. Endringene i lov 22. juni 1962 nr. 12 om pensjonsordning for sykepleiere § 3 trer i kraft 1. juli 2016.
5. Endringene i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd § 4-6 trer i kraft 1. juli 2016. Departementet kan gi overgangsregler.
6. Endringene i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd § 19-8 trer i kraft 1. september 2016.
7. Endringene i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd § 19-11 trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.
8. Endringene i lov 25. juni 2010 nr. 28 om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse § 3 bokstav b første punktum trer i kraft 1. september 2016. Departementet kan gi overgangsregler for omregningen av ytelsen med virkning fra 1. september 2016 for personer som per 31. august 2016 mottar avtalefestet pensjon.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 3. juni 2016

Arve Kambe

leder

Sveinung Rotevatn

ordfører

